

از دغدغه های اصلی معلمان، هدایت و مدیریت کلاس های پرسروصداست. صدای زیاد در کلاس نه تنها از کیفیت یادگیری می کاهد، بلکه می تواند بر روحیه معلم و دانش آموزان نیز تأثیر منفی بگذارد. وقتی صدای کلاس از حد معمول فراتر می رود، این نگرانی هم به وجود می آید که دیگر معلمان و مسئولان مدرسه فکر کنند کلاس از اختیار خارج شده و شما معلم خوبی نیستید. در این مقاله که با الهام از فیلم آموزشی «چگونه یک کلاس پرسروصد را آرام کنیم»^۱، که آقای اریک در سال ۲۰۲۱ منتشر کرده، نوشته شده است، راهکارهای مؤثر ساکت کردن کلاس و اشتباه های رایجی را که معلمان در این زمینه مرتکب می شوند، بررسی خواهیم کرد.

❁ راهکارهای مؤثر مدیریت کلاس پرسروصدا

/ فریاد نزدن

یکی از بزرگ ترین اشتباه های معلمان هنگام تلاش برای ساکت کردن کلاس، فریاد زدن بر سر دانش آموزان است. این کار نه تنها بر جو کلاس تأثیر منفی دارد، بلکه باعث می شود دانش آموزان، معلم را فردی عصبی و بی ثبات ببینند. به جای فریاد زدن، صدای تان بلند و قاطع باشد و نام دانش آموزان را به کار ببرید. برای مثال، بگویید: «علی آرام باش» یا «زینب لطفاً ساکت باش». این روش باعث می شود دانش آموزان متوجه شوند شما جدی هستید، اما اختیار خود را از دست نداده اید.

/ استفاده از فن «صدای پاسخ»

فن «صدای پاسخ» یکی از مؤثرترین روش های جلب توجه دانش آموزان

دکتر محمد نیرو
دکترای برنامه ریزی درسی

راهکارها و اشتباه های رایج

به جای فریاد زدن، صدایتان بلند و قاطع باشد و نام دانش آموزان را به زبان بیاورید

است. در این روش، معلم یک جمله یا کلمه را می گوید که دانش آموزان باید پاسخ دهند یا درباره آن عملی انجام دهند. او این کار را از ابتدای سال بارها با دانش آموزان تجربه کرده، طوری که به یک روال تبدیل شده است. برای مثال، می توانید بگویید: «یک، دو، سه، چشم به من.» و دانش آموزان پاسخ می دهند «یک، دو، سه، چشم به تو.» یا مثلاً با ریتم های گوناگون بگویید: «کلاس، کلاس، کلاس» و دانش آموزان با همان ریتم پاسخ دهند: «بله، بله، بله.» این فن کمک می کند دانش آموزان به سرعت توجه خود را به معلم معطوف کنند.

/ کف زدن آهنگین (ریتمیک)

یکی دیگر از روش های مؤثر جلب توجه دانش آموزان، کف زدن آهنگین است. معلم می تواند آهنگ خاصی را با کف زدن شروع کند و دانش آموزان باید آن را تکرار کنند. برای مثال، می توانید با سه بار کف زدن شروع کنید. دانش آموزان باید همان الگورا تکرار کنند. این روش نه تنها جذاب است، بلکه باعث می شود توجه دانش آموزان به سرعت به شما معطوف شود.

/ زمان دادن به دانش آموزان برای آرام شدن

بعضی اوقات ما انتظار داریم دانش آموزان بلافاصله ساکت شوند، اما این همیشه ممکن نیست. به جای این کار به آن ها زمان بدهید تا آرام شوند. برای مثال بگویید: «همه باید تا ۲۰ ثانیه دیگر آرام و در صندلی های خود نشسته باشند». این روش به دانش آموزان فرصت می دهد به تدریج آرام شوند و آماده شنیدن مطالب شما شوند.

/ استفاده از فن «به من پنج بده»

این فن راهری و ونگ معرفی کرده است. او یکی از پراوازه ترین نویسندگان و مشاوران آموزشی در زمینه مدیریت کلاس و فن های آموزشی است. وی بایش از ۳۰ سال تجربه در تدریس و آموزش، یکی از تأثیرگذارترین افراد در حوزه آموزش شناخته می شود. کتاب معروف او به نام «روزهای اول مدرسه»^۲ یکی از پرفروش ترین و معتبرترین منابع در زمینه مدیریت کلاس و آموزش مؤثر شناخته شده است. این فن به این صورت اجرا می شود:

۱. چشمانتان به من نگاه کنند

دانش آموزان باید تمام توجه خود را به معلم معطوف و به او نگاه کنند. این مرحله به آن ها کمک می کند از هرگونه فعالیت جانبی دست بکشند و تمرکز کنند.

۲. گوش هایتان گوش کنند

دانش آموزان باید به دقت به معلم گوش دهند و از هرگونه صدا و گفت و گو پرهیز کنند. این مرحله به آن ها یادآوری می کند گوش دادن فعالانه چقدر مهم است.

۳. دهانتان بسته باشد

سکوت یکی از اجزای مهم این فن است. دانش آموزان باید دهان خود را بسته نگه دارند تا هیچ صدایی از آن ها شنیده نشود و تمرکز کلاس حفظ شود.

۴. دستانتان ثابت باشد

دانش آموزان باید دستان خود را ثابت نگه دارند و از هرگونه حرکت یا بازی با اشیاء پرهیز کنند. این مرحله به کاهش تحریک و انحراف توجه کمک می کند.

۵. پاهایتان آرام باشند

دانش آموزان باید پاهای خود را آرام و ثابت نگه دارند تا صدای مزاحمی از حرکت پاها ایجاد نشود.

این فن به شکل شمارش معکوس عمل می کند و به دانش آموزان زمان می دهد به تدریج آرام شوند و به سکوت و تمرکز برسند. با اجرای منظم و مداوم این فن، دانش آموزان به سرعت به این الگو عادت می کنند و کلاس به محیطی آرام و منظم تبدیل می شود.

/ استفاده از روش های خلاقانه

روش های خلاقانه می توانند به جلب توجه دانش آموزان کمک کنند. مثلاً بگویید: «آب، آب، آب»، دانش آموزان باید مثل آب جریان بیابند. سپس بگویید: «یخ، یخ، یخ»، آن ها باید ثابت بایستند. این روش ها باعث می شوند دانش آموزان به سرعت توجه خود را به شما معطوف کنند.

همچنین می توانید از بازی های ساده مانند «سامان می گوید» استفاده کنید. این بازی یکی از بازی های ساده و محبوب است که می تواند در کلاس های درس، اردو و جمع های کودکان و نوجوانان، برای تقویت مهارت های شنیداری، توجه و واکنش سریع مورد استفاده قرار گیرد.

به دانش آموزان نشان دهید شمارهبر کلاس هستید و انتظار دارید به قوانین احترام بگذارند

* چگونه سامان می‌گوید: ۴ را بازی کنیم؟

شروع بازی

یک نفر به عنوان سامان انتخاب می‌شود. سامان می‌تواند معلم، یک دانش‌آموز یا هر کسی باشد که مسئولیت هدایت بازی را بر عهده می‌گیرد.

دستورها

سامان دستورهای را به سایر بازیکنان می‌دهد که با عبارت سامان می‌گوید شروع می‌شوند. برای مثال، سامان می‌گوید دست‌ها پتان را بالا ببرید. بازیکنان باید فقط زمانی دستور را اجرا کنند که عبارت سامان می‌گوید را ابتدای دستور باشد. اگر سامان بدون گفتن این عبارت دستوری بدهد، بازیکنان نباید آن را اجرا کنند.

حذف بازیکنان

اگر بازیکنی دستوری را که بدون عبارت سامان می‌گوید داده شده است اجرا کند، از بازی حذف می‌شود. همچنین، اگر بازیکنی دستوری را که با عبارت سامان می‌گوید شروع شده است اجرا نکند، از بازی حذف می‌شود.

پایان بازی

بازی تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که فقط یک نفر باقی بماند. این نفر برنده بازی خواهد بود و می‌تواند در دور بعدی به عنوان سامان بازی کند.

* اشتباه‌های رایج در مدیریت کلاس

فریاد زدن بر سر دانش‌آموزان

فریاد زدن بر سر دانش‌آموزان یکی از بزرگ‌ترین اشتباه‌هاست. این کار نه تنها بی‌تأثیر است، بلکه می‌تواند وضعیت را بدتر کند و دانش‌آموزان را به چالش بکشد تا ببینند چقدر می‌توانند شما را تحت فشار قرار دهند.

سکوت کردن و درس ندادن

بعضی معلمان وقتی کلاس خیلی پرسروصدا می‌شود، تصمیم می‌گیرند سکوت کنند و تدریس نکنند تا زمانی که کلاس ساکت شود. این روش ممکن است یک‌بار کار کند، اما به مرور زمان دانش‌آموزان آن را به عنوان بازی در نظر می‌گیرند و سعی می‌کنند ببینند چقدر می‌توانند شما را تحت فشار قرار دهند.

/ رفتارهای تهاجمی و مبارزه قدرت

معلمان نباید با دانش‌آموزان درگیر مبارزه قدرت شوند یا رفتارهای تهاجمی نشان دهند. چنین برخوردهایی می‌تواند وضعیت را بدتر کند و موجب بی‌احترامی بیشتر از طرف دانش‌آموزان شود. به جای این کار، همیشه اختیار را در دست داشته باشید و با آرامش و قاطعیت با مسائل برخورد کنید. به دانش‌آموزان نشان دهید شما رهبر کلاس هستید و انتظار دارید به قوانین احترام بگذارند.

/ استفاده از دام‌های موقتی

استفاده از روش‌هایی مانند روشن و خاموش کردن چراغ‌ها یا استفاده از زنگ ممکن است در کوتاه مدت کارساز باشد، اما در بلندمدت تأثیری ندارد. به جای این روش‌ها، روی ایجاد عادت‌های خوب و روال‌های مؤثر در کلاس تمرکز کنید.

/ دادن مسئولیت و قدرت به دانش‌آموزان

مشکل ساز

بعضی معلمان به دانش‌آموزان مشکل ساز نقش یا اختیار می‌دهند تا آن‌ها را مشغول نگه دارند. این کار ممکن است در کوتاه مدت مؤثر باشد، اما در بلندمدت باعث می‌شود سایر دانش‌آموزان از شما ناراحت شوند و دانش‌آموزان مشکل ساز دوباره به مشکلات جدید دست بزنند. به جای این کار، مهارت‌های مدیریت کلاس خود را بهبود دهید و قدرت خود را به دانش‌آموزانی که لیاقت آن را ندارند، ندهید.

مدیریت کلاس‌های پرسروصدا نیازمند راهبردهای مؤثر و اجتناب از اشتباه‌های رایج است. با استفاده از روش‌های مطرح شده و اجتناب از اشتباه‌های ذکر شده، می‌توانید کلاس خود را بهتر مدیریت کنید و محیطی مناسب برای یادگیری فراهم کنید. به یاد داشته باشید، صبر و قاطعیت کلید موفقیت در مدیریت کلاس است. ❁

پی‌نوشت‌ها

1. How to make a noisy class quiet - Classroom Management Strategies for teachers with a loud class.

برای مشاهده این فیلم می‌توانید از نشانی زیر استفاده کنید:

<https://aparart.com/v/lqk6107>

2. Harry Wong

3. Wong, H. K., & Wong, R. T. (2009). The first days of school: How to be an effective teacher. Harry K. Wong Publications.

۴. عنوان این بازی در اصل بود سایمون می‌گوید (Simon Says).